

Netwerk Kind & NAH

Gebruik van Brain Blocks bij NAH

1. Achtergrond niet-aangeboren hersenletsel

NAH is een verzamelnaam voor letsel aan de hersenen dat ontstaan is na de geboorte, leidend tot een duidelijke knik in de ontwikkelingslijn (levenslijn) van het kind of de jongere. NAH kan zowel een traumatische oorzaak hebben (zoals een ongeval of klap op het hoofd) als een niet-traumatische oorzaak (zoals bijvoorbeeld een hersentumor of hersen(vlies)ontsteking). De gevolgen van NAH zijn niet altijd goed voorspelbaar of direct na het hersenletsel zichtbaar. Omdat het beschadigde hersengebied soms pas in een latere levensfase tot ontwikkeling komt of op wat oudere leeftijd actief wordt gebruikt, worden bepaalde beperkingen soms pas in een later stadium duidelijk (“growing into deficit”). Het kan dan moeilijk zijn om het gedrag of de leerproblemen in verband te brengen met het eerdere hersenletsel.

De problemen bij NAH zijn divers. Afhankelijk van de locatie en uitgebreidheid van de hersenletsel ontstaan naast specifieke fysieke problemen ook problemen in de cognitieve en sociaal-emotionele ontwikkeling.

Cognitieve problemen

In de hersenen werken bijna altijd meerdere gebieden met elkaar samen om tot 1 reactie (beweging, gedrag, uitspraak) te komen. Door hersenletsel zijn sommige banen in de hersenen onderbroken, verdwenen of sluiten niet goed op elkaar aan, waardoor informatie niet goed kan worden verwerkt. Vaak is er niet één plek van schade of verstoring aan te wijzen, maar is het een heel gebied of is er sprake van een vertraagde of gefragmenteerde informatieverwerking op allerlei domeinen. Veel voorkomende cognitieve problemen zijn: aandacht- en concentratieproblemen, problemen in executieve functies (uitvoeren, plannen, structureren), vertraagde of veranderde informatieverwerking en stoornissen op het gebied van oriëntatie, geheugen, taal en emotieregulatie. Een verstoring in informatieverwerking kost veel tijd en energie. Hierdoor kunnen er bijkomende problemen ontstaan, zoals slaapproblemen, fysieke klachten (bijvoorbeeld vermoeidheid of hoofdpijn) en een negatief zelfbeeld.

Sociaal-emotionele problemen

NAH heeft ook grote gevolgen voor de sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen en jongeren, zich veelal uitend in gedragsveranderingen. Kinderen en jongeren met NAH hebben vaak moeite in de afstemming in contact met leeftijdsgenoten en moeite met nieuwe omgevingen (sport, school). Zij hebben een minder goede controle over hun gedrag en kunnen impulsief of ongeremd (soms ook seksueel), maar ook verminderd en teruggetrokken reageren, zowel verbaal als fysiek. Het ziekte-inzicht is vaak sterk verminderd. Ze hebben de neiging om te volharden in oude gewoontes en zijn hierop moeilijk aanspreekbaar. Omdat sociale informatie meer lagen heeft (context, lichaamstaal en mimiek, toonhoogte en klemtoon, stemvolume, taalgebruik en inhoud), is het verwerken ervan complexer en gaat er sneller iets mis. Door de nieuw verworven problemen als gevolg van het hersenletsel kan schaamte en een negatief zelfbeeld ontstaan.

De emotionele ontwikkeling bestaat uit het leren kennen, herkennen en begrijpen van de eigen en andermans gevoelens en de manier waarop men hiermee omgaat. Bij een verstoorde ontwikkeling van de emotieregulatie zie je bij NAH vaak een terugval op primitiever gedrag (dus gedrag dat bij een jongere leeftijd hoort), extreem gedrag of gedrag dat niet past bij de situatie. Het kind of de jongere begrijpt zichzelf en zijn/haar eigen gedrag niet. Vaak worden stemmingswisselingen gezien.

De vertraagde of veranderde *informatieverwerking* en het *verschil in contact* bij NAH zorgt ervoor dat NAH kan lijken op autisme en ADHD, waarbij ook een “anders verlopende informatieverwerking” en “contactverschillen” centraal staan.

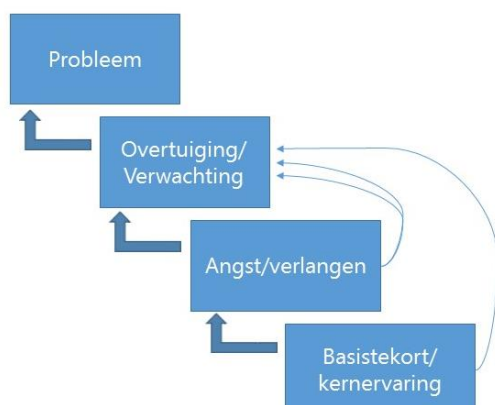
2. Achtergrond en gebruik van Brain Blocks

Brain Blocks is ontwikkeld door Stephan van de Ven. In eerste instantie is Brain Blocks bedacht met als doel psycho-educatie over autisme te geven, maar al snel is de werkwijze uitgebreid. Brain Blocks kan worden toegepast bij uiteenlopende hulpvragen bij kinderen, jongeren en volwassenen op het gebied van sociaal-emotioneel functioneren. De eerste doelstelling van Brain Blocks is om door middel van reflectie meer inzicht te krijgen in eigen gevoelens en gedachten en in die van anderen. Het werken aan deze *ik-andere differentiatie* geeft meer inzicht in de eigen organisatie, de organisatie van anderen en de wederzijdse beïnvloeding (oorzaak en gevolg). Meer inzicht kan leiden tot het anders kijken naar ervaringen, hetgeen denken, voelen en handelen kan beïnvloeden. Een belangrijk uitgangspunt van Brain Blocks is dat cliënten zelf het beste weten wat ze voelen, denken en ervaren. Elke cliënt is immers uniek en zijn organisatie omvat meer dan alleen gedrag dat kenmerkend is voor een diagnose.

Brain Blocks gaat uit van een complex dynamische systeembenadering. Het werken vanuit de relatie is één van de belangrijke uitgangspunten die zorgt voor wederzijdse reflectie op gedrag en overtuigingen. Werken met Brain Blocks gebeurt clientgericht en vanuit een ontwikkelingsperspectief, waarbij niet uitgegaan wordt van wat er niet kan, maar van groei mogelijkheden in de ontwikkeling. Brain Blocks heeft een flexibele structuur. De methode kent geen vaste stappen, maar wordt steeds aangepast om tot ontwikkeling te komen.

Pas wanneer iemand vaardig genoeg is in de ik-andere differentiatie, is het mogelijk om met Brain Blocks ook aan de doelstelling *belemmerende overtuigingen* te werken. Gedragsproblemen als uiting van relationele problemen hebben een gelaagdheid en worden beïnvloed door belemmerende overtuigingen. Belemmerende overtuigingen zijn ideeën/ concepten over jezelf, anderen en je omgeving die belemmerend zijn. Hierbij kun je denken aan gedachten als ‘ik ben dom, ik kan niets’, ‘niemand is te vertrouwen’, enz. Ze komen voort uit bepaalde angsten, verlangens of basistekorten/kernervaringen (zie *figuur*) en kunnen met de Brain Blocks methode worden geïdentificeerd, verminderd of ontwikkeld met als doel om relaties te herstellen.

Gelaagdheid relationele problemen

In de werkwijze van Brain Blocks zit *psycho-educatie* verweven. Deze psycho-educatie en het gebruik van Brain Blocks kan gericht zijn op de betrokkene zelf, maar ook gebruikt wordt in de *communicatie naar belangrijke anderen*.

Filmpje uitleg Brain Blocks:

<https://vimeo.com/505630025>

3.Toepasbaarheid Brain Blocks bij NAH

Zoals hierboven beschreven vertonen kinderen met NAH vaak ander gedrag door de cognitieve en sociaal-emotionele gevolgen van het hersenletsel. Gedragsproblemen zijn veelal een uiting van relationele problemen, dan wel in relatie tot zichzelf (zelfbeeld, gevoel van eigenwaarde, zelfvertrouwen), dan wel in relatie tot anderen (sociale afstemming) of de omgeving (prikkelverwerking, maatschappelijke verhoudingen). Aangezien Brain Blocks gericht is op het verbeteren van deze relaties, kan deze methode goed worden toegepast bij kinderen en jongeren met hersenletsel. Voorwaarden voor het kunnen werken met Brain Blocks zijn: symbolische kunnen denken en voldoende "ik-besef". Dit kan vanaf een ontwikkelingsleeftijd van 3.5-4 jaar, waarbij kinderen blokjes bijvoorbeeld gebruiken als treintjes, autootjes of vliegtuigen.

Brain blocks is één van de concrete hulpmiddelen die kan worden ingezet bij de begeleiding van kinderen met NAH. Brain Blocks kan zowel als psycho-educatie middel als ter begeleiding van relationele /gedragsproblemen worden ingezet. De psycho-educatie van Brain Blocks over autisme en ADHD is uitermate geschikt voor NAH vanwege de focus op de vertraagde *informatieverwerking* en het *verschil in contact*, hetgeen zowel bij NAH als bij autisme of ADHD belangrijk is.

Wanneer Brain Blocks wordt ingezet als begeleidende methode voor gedragsproblemen, dan kan afhankelijk van het ontwikkelingsniveau en de hulpvraag gewerkt aan de *ik-ander differentiatie* en/of de *belemmerende overtuigingen*. Een praktijkvoorbeeld is te zien in onderstaand filmpje, waarbij Stephan met Tim aan de slag gaat vanwege boosheid bij aankomst op school:

<https://vimeo.com/861955050?share=copy>

wachtwoord: BB2020!

3. Overige links

<https://www.brainblocks.com/>

September 2023

Marion Laanstra

Nico van der Rijt

Sandra Te Winkel

Judith de Bont